

UMEÅ UNIVERSITET

REGEL OCH HANDLÄGGNINGS- ORDNING FÖR BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER I STUDENTARBETEN

Typ av dokument:	Regel och handläggningsordning
Datum:	2022-02-18
Dnr:	FS 1.1-322-22
Beslutad av:	rektor
Giltighetstid:	2022-02-18 tillsvidare
Område:	Utbildning grund- och avancerad nivå
Ansvarig förvaltningsenhet:	Universitetsledningens kansli
Ersätter dokument:	Nyinrättat

UMEÅ UNIVERSITET

Innehåll

1. Beskrivning	3
2. Bakgrund	3
3. Några viktiga begrepp.....	4
4. Vem är ansvarig för studentens behandling av personuppgifter?	5
5. Grundläggande principer för behandlingen av personuppgifter	6
6. Studenters personuppgiftsbehandlingar i studentarbeten kräver samtycke och information	7
7. Behandling av känsliga personuppgifter i studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt respektive i självständiga studentarbeten.....	8
7.1 Studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt	8
7.1.1 Känsliga personuppgifter inom ramen för ett forskningsprojekt	8
7.2 Studentarbeten som inte ingår i forskningsprojekt s.k. självständiga studentarbeten	9
7.2.1 Känsliga personuppgifter i självständiga arbeten.....	9
8. Handläggningsordning för personuppgiftsbehandling i självständiga studentarbeten	10
8.1 Måste personuppgifter behandlas?.....	11
För kursansvarig institution:	12
8.2 Säkerställ att personuppgifter behandlas på anvisat sätt utifrån uppgifternas skyddsvärde	12
För kursansvarig institution:	12
8.3 Bestäm hur informationen ska förvaras och hanteras	13
För kursansvarig institution:	14
8.4 Bestäm vilka delar av informationen innehållandes personuppgifter som ska raderas respektive bevaras	14
För kursansvarig institution	14
8.5 Utforma samtyckes- och informationsblankett	15
För kursansvarig institution	15
8.6 Hämta in ett informerat samtycke, samla in och behandla personuppgifterna	16
För kursansvarig institution	16
8.7 Gallra eller arkivera personuppgiftsmaterialet efter slutförd examination	16
För kursansvarig institution	16

UMEÅ UNIVERSITET

1. Beskrivning

Syftet med detta dokument är att redogöra för vad som måste beaktas för att den personuppgiftsbehandling som sker då en student behandlar personuppgifter inom ramen för sina studier, exempelvis inom ett studentarbete, ska vara laglig. Dokumentet har som syfte att stödja kursansvarig institution och studenten i hur ett personuppgifter ska behandlas för att GDPR ska följas.

2. Bakgrund

Umeå universitet är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som studenter gör inom ramen för sina studier. När en student exempelvis skriver uppsats som en del av sin utbildning är Umeå universitet juridiskt ansvarig för de personuppgifter som eventuellt behandlas. Studentens behandling av personuppgifter måste då följa både GDPR (General Data Protection Regulation, 2016/679) samt universitetets bestämmelser.

Alla människor har rätt till en fredad zon, ett privatliv, vilket garanteras av konventioner om mänskliga rättigheter och står inskrivet i grundlagen. GDPR innehåller de praktiska reglerna som ska garantera individen ett effektivt skydd för sitt privatliv och rätten till sin egen identitet i dagens digitala uppkopplade samhälle.

GDPR ställer höga krav på att all hantering av individers personuppgifter sker öppet, säkert och korrekt. GDPR:s bestämmelser är tvingande och den som får sina personuppgifter behandlade kan till exempel inte samtycka till lägre säkerhet än vad GDPR föreskriver. Umeå universitet får, som personuppgiftsansvarig för den behandling som sker inom ramen för universitetets verksamhet, bara samla in och behandla en individs personuppgifter när det finns ett stöd för behandlingen i GDPR. Inom ramen för universitetets utbildnings- och forskningsverksamhet har universitetet stöd för sin personuppgiftsbehandling i den rättsliga grunden allmänt intresse (art. 6.1 e GDPR). När det gäller personuppgifter i självständiga studentarbeten bedömer Umeå universitet att det i normalfallet endast är den rättsliga grunden samtycke som universitetet kan stödja personuppgiftsbehandlingen på (art. 6.1 a GDPR)

Styrdokument vid Umeå universitet ska integrera en rad perspektiv. Studentperspektivet har integrerats i dokumentet. På grund av dokumentets innehåll och natur har arbetsmiljö-, samverkans-, hållbarhets-, tillgänglighets- och internationella perspektiv inte integrerats i dokumentet. Styrdokumentet bedöms inte få några konsekvenser för jämställdheten vid Umeå universitet.

3. Några viktiga begrepp

Studentarbete – denna regel och handläggningsordning tar sikte på den personuppgiftsbehandling som sker då en student behandlar personuppgifter inom ramen för sina studier. Med begreppet ”studentarbete” i denna regel och handläggningsordning avses sådana situationer, exempelvis vid examensarbeten, PM, uppsatser samt inlämningsuppgifter, där personuppgiftsbehandling sker.

Personuppgift - Personuppgifter är all slags information som kan knytas till en levande person. Det kan röra sig om namn, epost, adress och personnummer, foton där ansiktet syns, ljudinspelningar där det inte nämns några namn men det går att identifiera talaren. Personuppgiftsbehandling sker så snart det utifrån sammanhanget är möjligt att identifiera en person med hjälp av direkta eller indirekta uppgifter. Med indirekta personuppgifter menas uppgifter som indirekt kan hänföras till en levande fysisk person genom hänvisning till ett identifikationsnummer eller till en eller flera faktorer som är specifika för personens fysiska, fysiologiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

Som huvudregel är uppgifter om avlidna inte personuppgifter, men de kan i vissa fall utgöra personuppgifter för levande personer, till exempel anhöriga. Det kan röra sig om sällsynta diagnoser eller brott som den avlidne begått. Finns det i sådana fall anledning att anta att uppgifterna kan vara känsliga för levande personer? I så fall är GDPR tillämplig och ska följas.

Det kan nämnas att uppgifter om avlidna inom hälso- och sjukvården omfattas av patientdatalagens bestämmelser, och därmed av GDPR:s bestämmelser.

Den registrerade – En levande person som får sina personuppgifter behandlade av Umeå universitet. I samband med studentarbeten är det den individ som svarar på en enkät, blir intervjuad eller på annat sätt medverkar i en studie. Hela lagstiftningen bygger på att den registrerade har rättigheter som Umeå universitet måste tillgodose.

Behandling av personuppgifter – I princip allt som görs digitalt med personuppgifter, från att skriva in dem i datorn, bevara, scanna, fotografera, redigera, bearbeta, analysera, skriva ut, mejla, virusscanna, till att göra backup och radera, räknas som behandling av personuppgifter. Syftet är att det ska vara en heltäckande definition av allt som någon kan tänkas göra med insamlade personuppgifter. Personuppgiftsreglerna ska ge ett effektivt skydd. Ibland räknas även manuella (handskrivna) anteckningar som behandling om de är tillräckligt strukturerade, det vill säga om de ingår eller är avsedda att ingå i ett manuellt register som är sökbart så att det med lätthet går att återfinna viss information om en

UMEÅ UNIVERSITET

enskild person för senare användning. Ljudinspelningar som är digitala räknas alltid in, men inte om det sker på en analog bandspelare utan att föras över till ett digitalt medium.

Känsliga personuppgifter - sådana personuppgifter avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening samt personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv, genetiska eller biometriska uppgifter. Uppgifter om hälsa kan vara till exempel sjukfrånvaro, graviditet och läkarbesök.

Integritetskänsliga personuppgifter (särskilt skyddsvärda personuppgifter) - Även om en uppgift inte klassas som en känslig uppgift kan den ändå vara en integritetskänslig personuppgift. Det kan till exempel vara fråga om löneuppgifter, uppgifter om lagöverträdelser, värderande uppgifter som till exempel uppgifter från utvecklingssamtal, uppgifter om resultat från personlighetstester eller personlighetsprofiler, information som rör någons privata sfär eller uppgifter om sociala förhållanden. Personnummer anses vara integritetskänsliga personuppgifter.

Vanliga personuppgifter - Eftersom varje uppgift som direkt eller indirekt kan kopplas till en levande person anses vara en personuppgift används ofta begreppet vanliga personuppgifter för att beskriva sådana uppgifter som vare sig är känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter.

Citat, referenser och källhänvisningar - I normalfallet ska inga andra personuppgifter än citat, referenser och källhänvisningar behandlas av studenten eller redovisas i studentarbetet. Genom art 85 GDPR och 1 kap 7 § dataskyddslagen är personuppgiftsreglerna inte tillämpliga när behandling av personuppgifter sker i form av citat, referenser och källhänvisningar i själva färdigställandet och spridningen av den slutprodukt som utgör studentarbetet. När studenten ska behandla personuppgifter utöver citat, referenser och källhänvisningar inom ramen för sitt studentarbete ska de regler och den handläggningsordning som detta dokument innehåller följas.

Personuppgiftsansvarig – Är den som enligt GDPR bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. För behandling som sker inom ramen för studentarbeten vid Umeå universitet är det universitetet som är personuppgiftsansvarig.

4. Vem är ansvarig för studentens behandling av personuppgifter?

Umeå universitet är personuppgiftsansvarig när studenten behandlar personuppgifter inom ramen för sin utbildning. Universitetet ansvarar formellt för att studentens personuppgiftsbehandlingar är lagliga och att individens rättigheter respekteras. Studenten uppträder i sin behandling

UMEÅ UNIVERSITET

som representant för universitetet. Studenten ansvarar för att endast behandla personuppgifter enligt universitetets instruktioner och samarbeta med universitetets personal.

Om studenten gör praktik eller verksamhetsförlagd utbildning, s.k. VFU, är huvudmannen för praktikplatsen eller VFU-platsen normalt personuppgiftsansvarig för de personuppgiftsbehandlingar som studenten utför inom ramen för praktiken.

5. Grundläggande principer för behandlingen av personuppgifter

Varje behandling av personuppgifter som utförs måste uppfylla de sex grundläggande principer som anges i artikel 5 GDPR. När studenter vid Umeå universitet behandlar personuppgifter måste universitetet därför säkerställa och kunna visa att behandlingen uppfyller nedanstående krav.

- Uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den vars personuppgifter vi behandlar, det vill säga den registrerade (laglighet, korrekthet och öppenhet).
- Uppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (ändamålsbegränsning). Det innebär att personuppgifter som samlats in för studentarbetet inte får användas i annat sammanhang utan att det säkerställs att en sådan ny behandling uppfyller dessa krav.
- Uppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (uppgiftsminimering). Ett exempel på sådan uppgiftsminimering är att personuppgifterna behandlas i pseudonymiserad form i så stor utsträckning som möjligt.
- Uppgifterna ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade (korrekthet).
- Uppgifterna ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna (integritet och konfidentialitet).

Detta är grundprinciperna för all behandling av personuppgifter och alla aktiviteter ska ses mot bakgrund av ovanstående avsnitt. Mer information finns på Integritetsskyddsmyndighetens webbplats.

UMEÅ UNIVERSITET

6. Studenters personuppgiftsbehandlingar i studentarbeten kräver samtycke och information

Alla databehandlingar måste stödja sig på något som kallas för en rättslig grund. Det finns sex rättsliga grunder: samtycke, avtal, intresseavvägning, rättslig förpliktelse, myndighetsutövning och uppgift av allmänt intresse samt grundläggande intresse. Det räcker med att man kan stödja sig på en av dessa rättsliga grunder för att få behandla personuppgifter.

En uppgift av allmänt intresse är exempelvis uppdrag universitetet fått av riksdag eller regering. Höskolelagen säger att universitetets uppdrag är att bedriva utbildning, forskning och att "samverka med det omgivande samhället och informera om vår verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta". I arbetet inom detta uppdrag får universitetet hantera de personuppgifter som är nödvändiga för att kunna utföra uppgiften med stöd av den rättsliga grunden allmänt intresse. Något samtycke för universitets behandling inom ramen för detta uppdrag ska inte inhämtas.

När det gäller personuppgifter i självständiga studentarbeten bedömer Umeå universitet att det i normalfallet endast är den rättsliga grunden samtycke som universitetet kan stödja personuppgiftsbehandlingen på. Det krävs därför ett individuellt samtycke från varje person som medverkar i studien och vars personuppgifter behandlas i studien. Observera att behandling av personuppgifter i form av citat, referenser och källhänvisningar är undantagna från detta krav på samtycke, se ovan avsnitt 3 näst sista stycket.

Där det inte är möjligt att inhämta samtycke bör utgångspunkten vara att personuppgifterna inte lämpar sig att vara föremål för ett studentarbete. Om så ändå övervägs ska dataskyddsombudet kontaktas i god tid för vägledning.

Innan samtycke kan ges måste den vars uppgifter ska behandlas erhålla information om den tänkta personuppgiftsbehandlingen. Utgångspunkten i GDPR kan sägas vara att varje person äger sina egna personuppgifter. De registrerade som ska delta i en studie måste därför själva få möjlighet att ta ställning till om personuppgifter som avser honom eller henne ska få behandlas. För att detta ska vara möjligt måste varje potentiell deltagare först få information om vad personuppgiftsbehandlingen innebär, och därefter ges möjlighet att ta ställning till om han eller hon samtycker till behandlingen. Det är alltså en förutsättning att deltagaren kunnat göra ett informerat val om att medverka eller inte, för att ett samtycke ska anses

UMEÅ UNIVERSITET

vara giltigt. Vidare har deltagare rätt att när som helst återkalla sitt samtycke. Det är också viktigt att det av informationen framgår att ett återkallat samtycke inte påverkar lagligheten av den behandling som skett innan återkallandet, men studenten får inte fortsätta behandla de personuppgifter som omfattas av ett återkallat samtycke. Observera att lagring också innebär att personuppgifter behandlas. Personuppgifter som samlats in baserat på ett samtycke som senare återkallas, måste därför raderas så snart som möjligt efter återkallandet.

Mer information om samtycke finns på Integritetsskyddsmyndighetens webbplats. Umeå universitet har tagit fram en mall för inhämtande av samtycke och den information som ska lämnas inför att ett samtycke ska samlas in. Mallen för samtycke och information finns på universitetets medarbetarwebb.

7. Behandling av känsliga personuppgifter i studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt respektive i självständiga studentarbeten

7.1 Studentarbeten som utgör en del av forskningsprojekt

När studentarbetet utförs inom ramen för ett av Umeå universitet bedrivet forskningsprojekt som leds av en ansvarig forskare, så sker studentens behandling av personuppgifter under de förutsättningar som ges i det aktuella projektet och under ansvar av huvudansvarig forskare. Den rättsliga grunden för studentens behandling av personuppgifter är densamma som för forskningsprojektet, dvs allmänt intresse.

Studentens personuppgiftsbehandling ska då följa de regler som gäller för det forskningsprojektet och all studentens datahantering måste ske inom ramen för forskningsprojektets säkra lagringsytor och behörighetsstruktur.

7.1.1 Känsliga personuppgifter inom ramen för ett forskningsprojekt

Huvudregeln i GDPR säger att det är förbjudet att behandla känsliga personuppgifter, men detta kan vara tillåtet i vissa situationer. Om behandling av sådana personuppgifter får ske omfattas behandlingen av restriktioner och krav på högre säkerhet.

UMEÅ UNIVERSITET

Ett undantag från förbudet att behandla känsliga personuppgifter följer av lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor, etikprövningslagen, som bl.a. innehåller bestämmelser om etikprövning av forskning som behandlar känsliga personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelse.

I ett forskningsprojekt som erhållit etiktillstånd får denna typ av personuppgifter behandlas. Lagen omfattar dock inte sådant arbete som utförs inom ramen för högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå varför studentarbeten inte kan erhålla ett sådant etiktillstånd.

Ett studentarbete kan dock vara en del av ett etikgodkänt forskningsprojekt som leds av en ansvarig forskare. Då sker studentens behandling av personuppgifter under de förutsättningar som ges i det aktuella projektet och under ansvar av huvudansvarig forskare. I dessa fall sker studentens behandling av känsliga och integritetskänsliga personuppgifter utifrån det etikgodkännande som getts det aktuella projektet. Studentens personuppgiftsbehandling ska då följa de regler som gäller för det etiktillstånd som erhållits och all studentens datahantering måste ske inom ramen för forskningsprojektets säkra lagringsytor och behörighetsstruktur.

7.2 Studentarbeten som inte ingår i forskningsprojekt s.k. självständiga studentarbeten

I de fall där studentarbetet inte ingår som en del av ett av universitetet bedrivit forskningsprojekt måste studentens behandling av personuppgifter grundas på den rättsliga grunden samtycke. Då ska den handläggningsordning som framgår av avsnitt 8. Handläggningsordning för personuppgiftsbehandling i studentarbeten följas.

7.2.1 Känsliga personuppgifter i självständiga arbeten

Trots att behandlingen av känsliga personuppgifter som huvudregel är förbjuden enligt GDPR och att självständiga studentarbeten inte kan etikprövas enligt etikprövningslagen bedömer Umeå universitet att det kan finnas ett värde i att studenter på grundnivå och avancerad nivå i vissa fall tillåts behandla känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter. Det rättsliga utrymmet för att behandla känsliga personuppgifter i självständiga studentarbeten är mycket begränsat. Den registrerade måste uttryckligen ha samtyckt till behandlingen och ändamålet med behandlingen.

För att det ska vara tillåtet att behandla känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter, såsom exempelvis uppgifter om lagöverträdelse, utanför ett etikgodkänt forskningsprojekt krävs att det kan säkerställas att projektet genomförs under etiskt godtagbara former. Kursansvarig institution ansvarar för att säkerställa att en sådan lämplighetsbedömning genomförs

UMEÅ UNIVERSITET

innan studie påbörjas. Bedömningen ska genomföras enligt de bestämmelser som fastställs att gälla vid respektive fakultet.

8. Handläggningsordning för personuppgiftsbehandling i självständiga studentarbeten

Umeå universitet är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som studenter gör inom ramen för sina studier. Om studenten kommer att behandla personuppgifter i ett självständigt arbete, examensarbete, uppsatsarbete eller liknande, som *inte* ingår som en del av ett vid universitetet bedrivet forskningsprojekt med ansvarig forskare ska denna handläggningsordning följas.

Om de personuppgifter som studenten kommer att behandla inom ramen för sitt studentarbete endast utgörs av de namn som ingår i citat, referenser och källhänvisningar är GDPR:s bestämmelser inte tillämpliga på denna personuppgiftsbehandling och reglerna i denna handläggningsordning behöver då inte följas.

Följande sju steg, som beskrivs utförligare under avsnitt 8.1 till 8.7 måste vara uppfyllda för att behandlingen av personuppgifter ska vara tillåten.

Om känsliga personuppgifter eller integritetskänsliga personuppgifter ska behandlas ska de särskilda regler som gäller för dessa typer av personuppgifter noggrant uppmärksammas.

Kraven som ställs innebär kortfattat att:

1. Bedöma om det är nödvändigt att behandla personuppgifter.
2. Säkerställa att personuppgifter behandlas på anvisat sätt utifrån skyddsvärdet på uppgifterna i fråga.
3. Bestämma hur informationen ska förvaras och säkerställa att den hanteras säkert under arbetet.
4. Bestämma vilka delar av informationen som ska raderas respektive bevaras när arbetet är utfört.
5. Utforma samtyckes- och informationsblankett.
6. Informera och inhämta samtycke från varje enskild person som ska delta i studien, samla in de nödvändiga personuppgifterna, och behandla personuppgifterna i enlighet med det som beslutats i steg 1-5 ovan.
7. Efter det att studentarbetet har godkänts, radera eller arkivera personuppgiftsmaterialet i enlighet med det som beslutats i steg 4 ovan.

UMEÅ UNIVERSITET

För att uppfylla kraven i GDPR måste alla de olika stegen bedömas och utföras på korrekt sätt. Det är kursansvarig institution som slutligen beslutar hur dessa krav ska uppfyllas och ska tillse att studenten är väl informerad om vilka villkor som gäller för studentarbetet. Både studenten och kursansvarig institution måste vara involverade och känna till varje steg av processen.

8.1 Måste personuppgifter behandlas?

Mot bakgrund av att Umeå universitets möjligheter till att skapa nödvändig säkerhet och fullgöra sitt personuppgiftsansvar är behäftat med begränsningar när det kommer till studenters personuppgiftsbehandling, ska i första hand eftersträvas att inga personuppgifter behandlas i studentarbetet. I andra hand ska så få personuppgifter behandlas med så hög grad av säkerhet som möjligt.

Om inga personuppgifter behandlas så gäller inte GDPR, vilket förenklar arbetet. Kan studentarbetet utföras med anonyma data behandlas inte personuppgifter i studentarbetet. Anonymiserade uppgifter är sådana uppgifter som inte kan kopplas till enskild individ vare sig med de uppgifter universitetet har tillgång till eller sådana uppgifter som kan fås från annat håll.

I de fall när studenten genomför en ”anonym” enkät behandlas dock oftast personuppgifter utifrån GDPR:s definition av vad som är en personuppgift. Data är endast anonym i den mån det är helt omöjligt för någon att koppla ihop informationen med en individ. Det räcker exempelvis med att enkätverktyget någonstans loggar IP-adressen eller sparar någon indirekt information om personen som besvarat enkäten för att personuppgiftsreglerna ska gälla i situationen. Vidare innebär användande av fritextsvar alltid att det finns en risk för att den som besvarar enkäten skriver in direkta eller indirekta personuppgifter om sig själv eller andra. Man bör utgå från att de flesta enkätundersökningar innebär att det samlas in personuppgifter i någon form, åtminstone under insamlingsfasen.

Det är skillnad mellan anonymiserade uppgifter och pseudonymiserade uppgifter. Med pseudonymiserade uppgifter menas att en kodnyckel eller liknande som kopplar uppgiften till en enskild individ finns kvar någonstans, oavsett om universitetet har tillgång till kodnyckeln eller ej. Pseudonymiserade uppgifter anses vara personuppgifter enligt GDPR. Pseudonymisering innebär dock att såväl personuppgiftsbehandlingen minimeras som att graden av säkerhet i behandlingen höjs. Personuppgifter som måste behandlas ska därför i normalfallet behandlas i pseudonymiserad form.

Behandling av personuppgifter i form av citat, referenser och källhänvisningar är som nämnts undantagna från reglerna om personuppgiftsbehandling.

UMEÅ UNIVERSITET

För kursansvarig institution:

Betona inför genomförandet av studentarbetet att enbart sådana personuppgifter som är relevanta och nödvändiga får samlas in i underlaget till studentarbetet och behandlas under utarbetandet av studentarbetet. Det krävs synnerliga skäl för att personuppgifter utöver citat, referenser och källhänvisningar ska få förekomma i det färdiga arbetet.

För statistikredovisning är det viktigt att visa aggregerad statistik oidentifierat. Det är inte tillåtet eller etiskt försvarbart att redovisa så kallad röjande statistik.

8.2 Säkerställ att personuppgifter behandlas på anvisat sätt utifrån uppgifternas skyddsvärde

När personuppgifter behandlas vid Umeå universitet är det viktigt att inför varje behandling bedöma skyddsvärdet av uppgifterna ifråga. På medarbetarwebben finns sidor om informationssäkerhet och hur informationsklassning genomförs. Det är särskilt viktigt att i ett tidigt skede ta ställning till vilken typ av personuppgifter som kommer att behandlas i studentarbetet (känsliga, integritetskänsliga eller vanliga personuppgifter). Typen av personuppgifter avgör vilket skyddsvärde uppgifterna innehar och hur de ska hanteras, vilka lagringsytor som ska väljas etc.

Om känsliga personuppgifter ska behandlas inom ramen för ett självständigt studentarbete krävs även att en lämplighetsprövning genomförs, så att det kan säkerställas att projektet genomförs under etiskt godtagbara former. Det krävs ett tydligt syfte och goda skäl för att tillåta behandling av känsliga personuppgifter, se avsnitt 7.2 ovan.

Finns samtycke och en lämplighetsprövning har skett på sätt som fakulteten anger tillåter Umeå universitet att studenter även behandlar känsliga personuppgifter.

För kursansvarig institution:

Ska studenten behandla känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter utanför ett etikgodkänt forskningsprojekt måste att det säkerställas att projektet genomförs under etiskt godtagbara former. Kursansvarig institution ansvarar för att säkerställa att en sådan lämplighetsbedömning genomförs innan studie påbörjas. Bedömningen sker enligt de bestämmelser som fastställs att gälla vid respektive fakultet.

Frågor om publicering kan ha etiska dimensioner. En uppgift kan vara olämplig att återge även om den inte per definition är känslig, till exempel en uppgift om dålig ekonomi eller skyddsvärda uppgifter av mer privat eller

UMEÅ UNIVERSITET

klandervärd karaktär. Vid tvekan om en uppgift är att anse som känslig kan dataskyddsombudet (pulo@umu.se) kontaktas.

Uppgifter om lagöverträdelser, till exempel domar i brottmål eller brottsmisstankar utgör integritetskänsliga personuppgifter och ska enligt denna regel skyddas på samma sätt som känsliga personuppgifter. De kan behandlas ifall studentarbetet på ett återhållsamt sätt återger publicerade domar eller brottsmisstankar som lyfts i massmedia med ansvarig utgivare såsom tidskriften Dagens Juridik eller i rättsdatabaser såsom JUNO (Karnov och Zeteo).

Ifall personuppgifter rör brott (inklusive straffpåföljder) ska de som mest redovisas i lätt pseudonymiserad form på motsvarande sätt som vid publicering av vägledande domar, det vill säga enbart initialer på berörda såsom utpekad, misstänkt eller dömd. Om möjligt bör dessutom övriga utpekande uppgifter undvikas. Detsamma gäller i de fall namn på vittne och brottsoffer förekommer i den publicerade domen.

Det bör även observeras att forskning som innefattar behandling om lagöverträdelser, om brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövande förutsätter att etiktillstånd erhållits. Se ovan avsnitt 7.1 och 7.2.

8.3 Bestäm hur informationen ska förvaras och hanteras

GDPR:s bestämmelser om säkerhet är tvingande och den som får sina personuppgifter behandlade kan inte samtycka till lägre säkerhet än vad GDPR föreskriver ska uppnås. Därmed är det kursansvarig institutions ansvar att säkerställa att studenten hanterar insamlade personuppgifter på ett säkert sätt. Säkerhetsnivån bestäms utifrån hur skyddsvärda personuppgifterna är, se 8.2.

På universitetets medarbetarwebb finns information om hur och var information kan lagras och hanteras. Endast av universitetet tillhandahållna ytor för insamling, behandling och lagring ska användas. För känsliga eller integritetskänsliga personuppgifter ska endast de ytor som är uttryckligen godkända för behandling av sådana personuppgifter nyttjas.

Externa molntjänster som inte tillhandahålls av universitetet får inte användas för behandling av personuppgifter. Det är vidare olämpligt att lagra personuppgifter på okrypterad hårdvara såsom USB-minnen, smarttelefoner eller surfplattor.

Det är inte lämpligt att studentens egna verktyg, ex den egna mobiltelefonen, nyttjas. Detta gäller oavsett typen av material; skrivet material, enkätsvar, inspelade intervjuer eller fotografier och filmer mm.

UMEÅ UNIVERSITET

För kursansvarig institution:

För studenter och anställda inom Umeå universitet gäller säkerhetsregler för att hantera personuppgifter och andra uppgifter i studentarbetet.

Det material, underlag eller data mm, utifrån vilket studentarbetet sedan utformas ska läggas på av universitetet tillhandahållna ytor avsedda för lagring och bearbetning. Åtkomsten ska i möjligaste mån begränsas till enbart de som behöver uppgifterna i sin roll, till exempel skribent, medskribent eller kursansvarig institution.

Innehåller uppsatsmaterialet känsliga personuppgifter måste kursansvarig institution försäkra sig om att uppgifterna behandlas i en av universitetet godkänd tjänst med tillräcklig säkerhet och som uttryckligen är godkänd för behandling av sådana personuppgifter.

8.4 Bestäm vilka delar av informationen innehållandes personuppgifter som ska raderas respektive bevaras

Personuppgifter får inte bevaras längre än nödvändigt och ska tas bort när de inte längre behövs. Innan arbetet med att samla in personuppgifterna påbörjas är det viktigt att bestämma vad som kommer att hända med personuppgifterna. Det kan dock finnas vissa situationer där personuppgifterna kan behöva sparas en viss tid. Exempelvis om uppgifterna behövs för att kunna styrka slutsatserna i studentarbetet eller om de är nödvändiga för framtida databehandlingar (till exempel för att resultatet ska publiceras i en vetenskaplig artikel). I dessa fall ska materialet arkiveras.

Kursansvarig institution ska tillse att övriga personuppgifter gallras så fort uppsatsen betygsatts, om inte förutsättningar för att de ska arkiveras föreligger.

För kursansvarig institution

Det normala är att uppgifter i arbetsmaterial inte behövs efter det att betyget för studentarbetet meddelats. Därefter ska uppgifterna gallras. Undantaget är om de samtidigt ingår i ett forskningsprojekt eller annars utgör sådana allmänna handlingar som ska arkiveras av kursansvarig institution på därför avsedd yta.

Arkiveringsreglerna framgår i styrdokumentet "Dokumenthanteringsplan för utbildning på grund och avancerad nivå"

UMEÅ UNIVERSITET

För en etikprövad forskningsstudie, eller om studentarbetet i undantagsfall skulle anses utgöra forskning, ska arkiveringen följa etikbeslutet och styrdokumentet ”Dokumenthanteringsplan Bedriva forskning”

8.5 Utforma samtyckes- och informationsblankett

GDPR ställer krav på att den som får sina personuppgifter behandlade av universitetet ska ha fått tillräcklig information. Personuppgifter får vidare bara behandlas om det finns en så kallad rättslig grund. I fallet med studentarbeten är det i princip bara individuellt samtycke från varje enskild person som är den rättsliga grunden som kan komma i fråga.

För att ett samtycke ska vara giltigt enligt GDPR måste den som ska delta i studien ha fått tillräckligt med information innan den samtycker till att delta. Kravet på att ett samtycke ska vara frivilligt förutsätter också att det inte följer några negativa konsekvenser om en person tackar nej till att vara med i studien. Om personen inte kan göra ett på så sätt informerat val om att delta i studien blir samtycket ogiltigt.

Det är därför viktigt att samtyckesblanketten innehåller den information som GDPR kräver och korrekt återspeglar vad studenten ska göra med personuppgifterna. När personuppgifterna väl samlats in får dessa inte heller användas till något annat än det som deltagaren samtyckt till utan att ett nytt uppdaterat samtycke inhämtas. Det ska vara lika lätt för deltagarna i studien att återkalla sitt samtycke som att ge det. Studentens och kursansvarig institutions kontaktuppgifter måste alltid finnas med i informationen.

Umeå universitet har tagit fram en mall för en samtyckes- och informationsblankett som ska användas i studentarbeten. Den återfinns på universitetets medarbetarwebb.

Barn under 16 år får som en tumregel anses sakna tillräcklig mognad för att ge ett giltigt samtycke. Det måste göras en bedömning från fall till fall om barnet kan samtycka till behandlingen. Om man finner att barnet ej kan ge ett giltigt samtycke eller i fall där det är osäkert ska samtycket istället inhämtas från den som har föräldraansvaret. När barn själva ska samtycka behöver språket i samtyckes- och informationsblanketten anpassas. Texten ska vara tydlig och enkel och det ställs höga krav på informationen för att korrekt samtycke ska föreligga.

För kursansvarig institution

Då någon deltar i en studie inom ett studentarbete ska den framtagna mallen för samtyckes- och informationsblankett användas.

I vissa fall kan skriftligt samtycke vara problematiskt. Om muntligt samtycke övervägs bör dataskyddsombudet (pulo@umu.se) kontaktas.

UMEÅ UNIVERSITET

8.6 Hämta in ett informerat samtycke, samla in och behandla personuppgifterna

Om allt gjorts korrekt i de tidigare stegen är detta steg som är formellt viktigt inte särskilt betungande.

Det är den som samlar in personuppgifterna som har bevisbördan för att visa på att det finns ett dokumenterat och giltigt samtycke. Insamlade samtycken ska lagras på den yta där övrigt insamlat material lagras under hela processen.

För kursansvarig institution

Studenten ska förvara insamlat underlag samt tillhörande samtycken på den yta som skapats för studentarbetet. Kursansvarig institution ansvarar för att så sker.

8.7 Gallra eller arkivera personuppgiftsmaterialet efter slutförd examination

När uppsatsen är färdig och studenten har examinerats på kursmomentet återstår det sista momentet. Personuppgiftsmaterialet ska gallras, bevaras eller arkiveras enligt vad som bestämdes i steg 4.

För kursansvarig institution

Materialet gallras eller arkiveras efter examination enligt vad som bestämdes i steg 4. Kursansvarig institution ansvarar för att så sker.